

MAGYAR ÁLLATORVOSKÉPZÉS

A XVIII. században Európában nagyjából 200 millió szarvasmarhát elpusztító keleti marhavész járvány, illetve a hadseregek egyre növekvő lóigénye hívta életre a szervezett állatorvosi oktatás iránti igényt.

Az első állatorvosi tanintézményt *Claude Bourgelat* alapította 1762-ben Lyonban, és több Európai példa után mindössze 25 év múlva, 1787-ben a Pesti Egyetem Orvosi Karán a *Tolnay Sándor* megalapította a „baromorvosi” ismereteket oktató tanszéket.

1799-re már elkülönült az orvostan- és sebészhallgatóknak féléves stúdium formájában előadott állatjárványtan, illetve a kovácsoknak, ménesmestereknek, gazdáknak tartott egyéves ingyenes tanfolyam.

Az állatorvoslás jelentőségét elismerő nagy lépés volt, amikor – a világon az elsők között – 1838-ban országos főállatorvossá nevezték ki *Zlamál Vilmost*. A morva származású, de igaz magyar hazafivá váló Zlamál rendkívül sokat tett az állatjárványok elleni védekezés jogszabályi alapjainak a megteremtéséért, illetve az állatorvosi oktatásért.

1851-től az állatorvosképzés az orvosképzéstől függetlenül és rangban, elismertségben egyre emelkedett, és 1906-tól már rendelkezett a doktorrá avatás jogával is.

1875-től vezette az Intézetet *Tormay Béla*. A Kar alatta költözött jelenlegi helyére, és ő volt az, aki megszervezte a Minisztérium Állattenyésztési Osztályát.

Nádaskay Béla, az anatómia tanára – aki később az 1900-as Párizsi Világkiállításon anatómiai készítményeivel aranyérmeket nyert – 1878-ban megalapította a *Veterinariust*, a *Magyar Állatorvosok Lapjának* elődjét.

Megszervezte és évtizedeken keresztül vezette egyetemünk Gyógyszertani Tanszékét *Magyary-Kossa Gyula*, a magyar orvostörténet írás egyik legnagyobb alakja. A Tanszéket mint kutatóhelyet az 1900-as párizsi világkiállításon ezüstéremmel tüntették ki.

Aujeszky Aladár 1902-ben elkülönítette a veszettségtől az álveszettséget, amelyet az egész világon azóta is Aujeszky-betegségként ismernek, valamint elérte az ebek kötelező, veszettség-elleni vakcinázásának a bevezetését.

A XX. sz. első évtizedeit egyfajta aranykornak tekinthetjük. A Főiskolának három évtizeden keresztül rektora *Hutyra Ferenc*, akinek *Marek Józseffel* közösen írt, háromkötetes állatorvosi belgyógyászata világszínvonalú kézikönyvnek számított, amely a következő évtizedekben – később már *Manninger Rezső* és *Mócsy János* kibővítésében – Németországtól Argentínán, a Szovjetunió, Kínán és az Egyesült Államokon át Törökorszáig összesen 11 országban számos kiadást ért meg. Elmondhatjuk, hogy ezekben az évtizedekben a világ állatorvosainak többsége magyar tankönyvből tanulta a belgyógyászatot.

Marek József nevéhez fűződik – a *Hutyra Ferenc*cel közösen írt tankönyvön túl – számos betegség – így Marek-betegség, májmételykór, kergekór, angolkór stb. – élettani hátterének feltárása, diagnosztikájának és klinikai gyógymódjának kidolgozása, valamint új, úttörő módszerek bevezetése a lógyógyászatba.

Az állatorvosi kórbonctan és kórbonctani oktatás kiemelkedő alakja volt *Jármay Károly*, 1936-tól karunk dékánja.

Ekkor volt egyetemünk professzora *Zimmermann Ágoston* az állatorvosi anatómia tudományának és oktatásának iskolateremtő alakja.

A háború után meghatározó személyiség volt *Kotlán Sándor*, világhírű parazitológus, számtalan parazitafaj leírója, aki az állatorvosi parazitológia oktatását messze az orvosi parazitológiai oktatás színvonala fölé emelte.

Ez volt az a kor, amelyben az állatorvosi kar heroikus erőfeszítéssel tisztította meg az ország állatállományát a takonykórtól, a brucellózistól és a TBC-től úgy, hogy számtalan kollégánk az egészségét áldozta e harcban, sőt, hősi halottaink is voltak.

Ekkor tanít Egyetemünkön *Bartha Adorján*, a XX. sz. egyik legjelentősebb virológus-állatorvosa, akinek a nevéhez számtalan – egyebek között az Aujeszky-betegség, a borjak adenovírusos pneumo-enteritisze, vagy a kutyák parvovírusos enteritisze elleni – vakcina kidolgozása fűződik.

Az állatorvostudomány és -oktatás ez a nagy korszaka szerencsésen egybeesett a állattenyésztés tudományának nagy, leginkább *Horn Artúr* nevével fémjelezhető korszakával, aki bár nem volt állatorvos, a Gödöllői Egyetemről való, politikai okokból történt eltávolítása után pár évvel az Állatorvostudományi Egyetemen talált menedéket és lett nyugdíjba vonulásáig az Állattenyésztéstani Tanszék vezetője.

A század második felében *Kovács Ferenc* professzor – 12 éven Egyetemünk rektora – volt az, aki megszervezte az állathigiénia tanszéket és magát az állathigiéniát tudományá emelte Magyarországon.

A Magyar Királyi Állatorvosi Tanintézet 1880-ban költözött jelenlegi helyére, melynek épületeit *Steindl Imre* tervezte. Az intézmény azóta már több új épülettel is bővült, de a Steindl-féle épületeket a történelem minden viszontagságán keresztül is féltve őrzi az állatorvosi oktatás minden nemzedéke.

Az önállóságát tavaly visszanyert Egyetem – mely a világon egyedülálló módon három nyelven biztosít állatorvos képzést – 97 európai állatorvosképző intézmény közül hetedikként nyerte el a kétszintű – szakmai és minőségügyi – nemzetközi akkreditációt, így az itt megszerzett diplomát az egész kontinensen honosítás nélkül fogadják el.

A 230 éves magyar állatorvosképzés nem csupán olyan szakembereket biztosított az országnak, akik minden történelmi helyzetben lehetővé tették az élelmiszerellátás folyamatos biztosítását, hanem olyan értelmiségieket is, akik a polgári értékrend és a nemzeti érzés hordozóiként mindig biztos támaszai voltak a vidéki Magyarországnak.

Dr. Gerencsér Ferenc